

Kazimierz Dziubka — Badacz, Mistrz, Organizator, Człowiek

<https://doi.org/10.19195/1643-0328.33.1>

Badacz

Profesor Kazimierz Dziubka został zatrudniony w Instytucie Politologii w 1982 roku, gdzie pracował do września 2024 roku. Zawsze miał świadomość złożoności otaczającej nas rzeczywistości, jej emergentnego charakteru i w związku z tym konieczności poszukiwania nowych metod i podejść do jej badania. W obszarze jego zainteresowań znalazły się problematyka obywatelskości, w której zawsze dostrzegał podmiotowość i sprawczość jako elementy konstytuujące polityczną rzeczywistość, tożsamość w ujęciu indywidualistycznym, przywództwo, markery mentalno-kulturowe człowieka ponowoczesnego oraz kodowanie jako propozycja analityczna badania zachowań i wyborów człowieka.

Profesor Kazimierz Dziubka w swych naukowych peregrinacjach nigdy nie poszukiwał łatwych rozwiązań, wprost przeciwnie, był badaczem, który stale przekraczał granice między dyscyplinami, zmierzając do wykorzystania potencjału eksplanacyjnego każdej z nich. Wynikało to, jak się wydaje, z jego wewnętrznego imperatywu ciągłego zbliżania się do poznania, zrozumienia i objaśnienia politycznej rzeczywistości. Zachowywał przy tym naukową skromność i pokorę wobec możliwości intelektualnego ogarnięcia rzeczywistości.

Aktywność naukowa profesora Kazimierza Dziubki przyniosła dwie monografie autorskie¹, ponad 65 publikacji, współautorstwo trzech leksykonów² oraz sześć prac zbiorowych. Badania mógł także realizować w ramach otrzymanych grantów: grantu indywidualnego — NATO Research Fellowships Programme — w kategorii Individual Democratic Institutions Research Fellowships realizowanego w latach 1995–1997, grantu

¹ *Władza, administracja i samorząd w koncepcjach polskiego ruchu ludowego 1944–1949*, Wrocław 1992, s. 152; *Obywatelskość jako virtù podmiotu demokracji*, Wrocław 2008, s. 344.

² W tym: *Leksykon politologii*, Wrocław 1995; *Unia Europejska. Leksykon integracji*, Wrocław 2003; *Idee i ideologie we współczesnym świecie*, Warszawa 2005; oraz autor hasła do *Wielkiej encyklopedii PWN* (Warszawa 2001–2005).

indywidualnego w ramach 38 konkursu projektów badawczych finansowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Obywatel w dobie refleksyjnej moderności” na lata 2010–2012 oraz grantu zbiorowego na lata 2011–2013 finansowanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Nowoczesne formy patriotyzmu i nacjonalizmu w kontekście przemian współczesnych systemów społeczno-politycznych”.

Profesor Kazimierz Dziubka jako autor został doceniony poprzez przyznanie mu w 1996 roku nagrody zespołowej Ministra Edukacji Narodowej za współautorstwo *Leksykonu politologii*, nagrody naukowej Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego za wybitne osiągnięcia uzyskane w pracy *Leksykon politologii* oraz w roku 2017 zajmując pierwsze miejsce w konkursie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych na najlepszy artykuł polskojęzyczny z zakresu nauki o polityce pt. *Ponowoczesny człowiek publiczny i jego markery mentalno-kulturowe*.

Wiedza i pluralizm w badawczym podejściu profesora Kazimierza Dziubki zostały wykorzystane także w sporządzaniu recenzji i ekspertyz. Był on autorem pięciu recenzji rozpraw habilitacyjnych, pięciu recenzji prac doktorskich, sześciu recenzji wydawniczych monografii oraz 19 recenzji artykułów publikowanych w czasopismach polsko- i anglojęzycznych. Sporządził jako biegły pięć opinii/ekspertyz dla sądu okręgowego oraz prokurator rejonowych w Polsce oraz opinię ekspercką *Opracowania i wdrożenia metodologii badawczych dla badań społecznych i ekonomicznych wykorzystujących wyniki pomiarów biometrycznych* dla ASM — Centrum Badań i Analiz Rynku sp. z o. o.

Mistrz

Zaangażowanie i oddanie opiece naukowej nad doktorami i magistrami profesora Kazimierza Dziubki było wyjątkowe, winno stanowić inspirację i wzór dla naukowych opiekunów kolejnych pokoleń. Otwartość, zrozumienie i chęć pomocy na każdym etapie twórczego procesu powstawania dysertacji, nad którymi sprawował opiekę, powodowały, że niezwykle chętnie i często absolwenci kierowali doń prośby o taką współpracę. Pozwalał dojrzewać koncepcjom badawczym młodych naukowców, jednocześnie je inspirując i ukierunkowując. To powodowało, że doktorantki i doktoranci profesora Kazimierza Dziubki nawiązywali z nim swoistą więź, która odwoływała się do najlepszych wzorców w relacji uczeń–mistrz. Profesor Kazimierz Dziubka był promotorem pięciu rozpraw doktorskich. Udział w komisjach doktorskich z udziałem doktorantek i doktorantów profesora zawsze był gwarancją bogatego intelektualnego doświadczenia. Świadectwem tego niech będzie fakt, że trzy z pięciu rozpraw doktorskich zostały wyróżnione. Obecnie profesor Kazimierz Dziubka sprawuje opiekę naukową nad dwoma doktoratami.

Seminaria magisterskie i licencjackie cieszyły się niezmienną popularnością wśród studentów. Profesor był promotorem 120 prac magisterskich i 50 licencjackich. Na jego seminarium trafiali odważni i świadomi celu studenci, bowiem podobnie jak od siebie, wymagał zaangażowania również od uczestników swoich zajęć. To owocowało oryginalnymi, bardzo dobrze przygotowanymi pracami magisterskimi i licencjackimi.

Organizator

Instytut Politologii był miejscem, z którym profesor Kazimierz Dziubka się identyfikował i dla którego poświęcał swój czas i zaangażowanie, wychodząc daleko poza obowiązki pracownika. Starał się, by Instytut był atrakcyjnym miejscem do studiowania, by programy nauczania uwzględniały najnowsze trendy w dydaktyce i odpowiadały na zapotrzebowania zmieniającej się rzeczywistości. Dlatego też przygotował w 2005 roku program specjalizacji „przywództwo polityczne”, uczestniczył w opracowaniu programu nowego kierunku studiów w Instytucie (polityka publiczna, studia dzienne i zaoczne) w marcu 2013 roku. Opracował także autorski program studiów na kierunku polityka publiczna w Instytucie (przywództwo i zarządzanie w sektorze obywatelskim, studia dzienne i zaoczne).

Profesor Kazimierz Dziubka, będąc w latach 1993–2002 zastępcą dyrektora Instytutu Politologii, doprowadził do jego rozkwitu organizacyjnego i finansowego. Od 2005 roku nieprzerwanie pełnił funkcję kierownika Zakładu Społeczeństwa Obywatelskiego (który do 1 października 2012 nosił nazwę Zakładu Współczesnej Myśli Politycznej). Po powstaniu w 2001 roku czasopisma „Wrocławskie Studia Politologiczne”, pełnił w nim (do 2006) funkcję sekretarza redakcji.

Wspominane już zaangażowanie profesora Kazimierza Dziubki znalazło także wyraz w piastowaniu prezeń w latach 2016–2022 funkcji przewodniczącego Kapituły ds. Nagrody Dziekana Wydziału Nauk Społecznych za najlepszą pracę magisterską. Było to zadanie wymagające cierpliwości, skrupulatności i czasu, w tym wakacyjnego, kiedy pozostali pracownicy Wydziału odpoczywali przed kolejnym rokiem akademickim.

Profesor Kazimierz Dziubka sprawował także wiele innych funkcji, które dowodzą, i dowodziły wówczas, jego głębokiego zaangażowania organizacyjnego oraz postrzegania swojej roli nie tylko jako pracownika, lecz przede wszystkim sprawczego współorganizatora akademickiej rzeczywistości.

Profesor Kazimierz Dziubka był wielokrotnie nagradzany. Otrzymał w 2015 roku Srebrny Krzyż Zasługi oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej, zaś w 2020 roku — Medal Złoty za Długoletnią Służbę.

Dorobek, zaangażowanie i pracę profesora doceniali także kolejni rektorzy Uniwersytetu Wrocławskiego — otrzymał bowiem 10 Nagród Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia organizacyjne i naukowe.

Człowiek

Profesor Kazimierz Dziubka pozostaje wyrazistą osobowością zarówno w wymiarze naukowym, jak i ludzkim. Stanowi część historii Instytutu Politologii i ludzi, którzy tutaj pracowali i pracują. Dominującą refleksją związaną z końcem jego pracy w tym miejscu pozostają stwierdzenia, że „Instytut nie będzie już taki sam” i że „kończy się pewna era”. Wynika to z faktu, że barwna postać, jaką jest profesor Kazimierz Dziubka, w każdym

pracownika Instytutu, który miał możliwość się z nim zetknąć poza formalnym „dzień dobry” na korytarzu, pozostawiała emocje i wspomnienia.

Zawsze cenilem w nim, i nadal cenię, sumienność, rzeczowość i koleżeństwo. To ostatnie zwłaszcza w trudnych przełomowych chwilach. Jego doświadczenie pomagało dostrzegać wiele spraw w dłuższej perspektywie i szerszym kontekście oraz podejmować właściwe decyzje, nawet wbrew czasem krótkowzrocznemu sceptycyzmowi władz uczelni i niektórych mediów przerażonych taką specjalnością jak strasznie się kiedyś kojarzące „przywództwo polityczne”

— wspomina dr hab. Bartosz Smolik, który przez wiele lat pracował w Zakładzie profesora Kazimierza Dziubki.

Profesor Kazimierz Dziubka był postrachem wszystkich studentów, w tym moim. Wzbudzał szacunek i przerażenie jednocześnie. Wymagający perfekcjonista o wielkiej kulturze osobistej i szerokich horyzontach. W czasie studiów konsultacje w ramach IOS były dla mnie źródłem intelektualnych uniesień i ćwiczeń układu nerwowego. Z czasem zrozumiałam, że na sympatię profesora i skrócenie dystansu trzeba zapracować. I na zawsze zapamiętam chwile, kiedy mogłam liczyć na dobre słowo i zrozumienie. Jego celne opinie o ludziach i sytuacjach pokazywały rzeczywistość taką, jaka jest w istocie, z jednej strony, odzierając ze złudzeń, a z drugiej — dodając sił i odwagi. Dziękuję Ci, Panie Profesorze, za te wszystkie chwile

— pisze dr hab. Adriana Dudek.

Profesor Bogusława Dobek-Ostrowska przyznaje, że profesor Kazimierz Dziubka był „zawsze aktywny, wymagający od studentów i od siebie”. I owo wymaganie od siebie pojawia się w wielu refleksjach pracowników Instytutu Politologii.

Doktor habilitowana Barbara Rogowska, wspominając Jubilata, opisała go w następujący sposób:

Pryncypialny — postępuje zgodnie z własnymi zasadami,
 Wytworny — maniery i zachowania w relacjach interpersonalnych,
 Elegancki umysł — sposób wyrażania myśli klarowny i estetyczny,
 Wymagający — wysokie standardy w pracy i życiu prywatnym,
 Uczciwy — zaufanie i szacunek małżonki Agi, dzieci, koleżanek i kolegów,
 Refleksyjny — pielęgnuje i rozwija cechy w codziennym życiu,
 Dojrzały — smakuje życie w różnych wymiarach

i

Wie, że formy symboliczne to sieć narzucona na rzeczywistość, pośrednicząca w jej postrzeganiu.

Profesor Kazimierz Dziubka stanowił niezmiennie dla nas wszystkich inspirację. O tym, w jaki sposób owo inspirowanie się odbywało, wspomina prof. dr hab. Przemysław Żukiewicz:

20 lat temu profesor Kazimierz Dziubka przekonał mnie, że przywództwo to w politologii fascynujący, ważny i wciąż nieodkryty obszar badawczy. Z uśmiechem lubię mu to „wypominać”, bo to właśnie potyczki z przywództwem wyznaczały kolejne etapy mojej naukowej podróży. Wiem skądinąd, że nie jestem jedyną osobą, którą profesor w taką podróż zabrał. Przy czym czynił to zawsze w podobnym stylu: rekomendując kurs, wyposażając w aparat pojęciowy i pozwalając wypłynąć na głębokie wody. Jak lider, który o przywództwie nie tylko naucza, ale i je praktykuje.

Często znajomość z profesorem Kazimierzem Dziubką ewoluowała od przerażenia, przez szacunek, zaskoczenie, na głębokiej sympatii skończywszy. Profesor Agnieszka Kasińska-Metryka ujęła to następująco:

Pana profesora poznałam dzień przed swoim kolokwium habilitacyjnym. Poznałam to za duże słowo, po prostu wygooglałam, ucząc się składu komisji, żeby chociaż nazwiska zapamiętać. To, co przeczytałam, czyli głównie opinie studentów UWr, zmroziło mi krew w żyłach i zapewniło bezsenną noc. Pomijając mnogość przymiotników, które opisywały egzaminy z panem profesorem, można spuentować całość jednym określeniem — „elegantki egzekutor”. [...] I jakże ogromne było moje zdziwienie, kiedy kolejnego dnia do sali, w której odbywało się kolokwium, wkroczył niezwykle przystojny mężczyzna w kobaltowym garniturze (pamiętam do dzisiaj!), od którego emanowała dobra energia i życzliwość. Pytania habilitacyjnego, które zadał pan profesor, nie pamiętam :-)

We wszystkich wspomnieniach i refleksjach niezmiennie profesor Kazimierz Dziubka jawi się jako człowiek o wielu barwach i emocjach — z jednej strony ciepły i pełen zrozumienia, z drugiej — nierzadko srogi i wymagający smakosz i elegant, lubiący wcisnąć „gaz do dechy” w swoim seacie, ale i zatrzymujący się w zachwycie nad wspaniałym pejzażem.

Dziękujemy za wszystkie chwile, które dane nam było dzielić z Tobą, Drogi Jubilacie.

Adriana Dudek